

EURÓPSKA KOMISIA

V Bruseli 25.10.2011
KOM(2011) 682 v konečnom znení

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLEMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HODPOSDÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Iniciatíva pre sociálne podnikanie

**Vytvárať priaznivé prostredie na podporu sociálnych podnikov v rámci sociálnej
ekonomiky a sociálnych inovácií**

{SEK(2011) 1278 v konečnom znení}

OBSAH

OBSAH.....	1
1. PREČO KOMISIA VYVÍJA INICIATÍVU?.....	2
2. SOCIÁLNE PODNIKY: SUBJEKTY, KTORÉ BY MOHLI MAŤ VÄČŠÍ PROSPECH Z JEDNOTNÉHO TRHU	5
3. AKČNÝ PLÁN NA PODPORU SOCIÁLNEHO PODNIKANIA V EURÓPE.....	6
3.1. Zlepšiť prístup k financovaniu	6
3.1.1. Uľahčiť prístup k súkromnému financovaniu	6
3.1.2. Mobilizácia európskych fondov	7
3.2. Zviditeľniť sociálne podnikanie	8
3.2.1. Rozvíjať nástroje na lepšie poznanie sektora a zviditeľniť sociálne podnikanie	8
3.2.2. Posilniť manažérske schopnosti, profesionalizáciu a vytvorenie siete podnikateľov v sociálnej oblasti	9
3.3. Zlepšiť právne prostredie	9
3.3.1. Vypracovať prispôbené európske právne formy, ktoré by sa mohli využívať v európskom sociálnom podnikaní	9
3.3.2. Verejné obstarávanie	10
3.3.3. Štátna pomoc	10
4. NAD RÁMEC AKČNÉHO PLÁNU: PREDISKUTOVAŤ ĎALŠIE PODNETY	11
5. ZÁVER.....	12

1. PREČO KOMISIA VYVÍJA INICIATÍVU?

Jednotný trh potrebuje nový inkluzívny rast orientovaný na zamestnanie pre všetkých. Ide tak o podporu zvyšujúcej sa požiadavky Európanov, aby ich práca, spotreba, úspory a investície mali odozvu a „etickejší“ a „sociálnejší“ zmysel.

S cieľom podporiť „vysoko konkurencieschopné sociálne trhové hospodárstvo“ Komisia sústredila svoj záujem na sociálne hospodárstvo a sociálnu inováciu vo svojej stratégii Európa 2020¹, v hlavnej iniciatíve Inovácia v Únii², v Európskej platforme proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu³ a v Akte o jednotnom trhu⁴, a to tak z hľadiska územnej súdržnosti, ako aj z hľadiska hľadania originálnych riešení spoločenských problémov a najmä boja proti chudobe a vylúčeniu.

Verejná konzultácia o Akte o jednotnom trhu⁵ odhalila vysoký záujem o schopnosť sociálnych podnikov a sociálneho hospodárstva vo všeobecnosti prinášať inovačné odpovede na súčasné hospodárske a sociálne výzvy prostredníctvom rozvoja trvalých pracovných miest so slabou možnosťou delokalizácie, sociálnej integrácie, zlepšovania miestnych sociálnych služieb, územnej súdržnosti atď.

Hlavným cieľom sociálnych podnikov, ktoré tvoria významnú časť sociálneho hospodárstva, je skôr mať sociálny dosah než tvoriť zisky ich majiteľov alebo akcionárov. Na trhu fungujú tak, že poskytujú podnikateľským a inovačným spôsobom tovary a služby a zisky využívajú hlavne na uskutočňovanie sociálnych cieľov. Tieto podniky sú riadené zodpovedným a transparentným spôsobom a zapájajú pri tom najmä zamestnancov, spotrebiteľov a subjekty, ktorých sa týka ich obchodná činnosť⁶.

Za „sociálny podnik“ tak Komisia považuje podniky⁷:

- pre ktoré je sociálny alebo spoločenský cieľ všeobecného záujmu motívom obchodnej činnosti, ktorá sa často prejavuje vysokou úrovňou sociálnej inovácie,
- ktorých zisky sa opätovne investujú hlavne do realizácie tohto predmetu činnosti,
- a ktorých spôsob organizácie alebo systém vlastníctva odzrkadľuje poslanie a opiera sa o demokratické alebo participatívne zásady, alebo sa zameriava na sociálnu spravodlivosť⁸.

Takto môže ísť:

¹ Európa 2020 – Stratégia na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu, KOM(2010) 2020.

² Oznámenie „Únia inovácií“, KOM(2010) 546 v konečnom znení zo 6. októbra 2010.

³ Oznámenie „Európska platforma proti chudobe a sociálnemu vylúčeniu: európsky rámec pre sociálnu a územnú súdržnosť“, KOM(2010) 758 v konečnom znení zo 16. decembra 2010.

⁴ „Akt o jednotnom trhu – Dvanásť hybných síl podnecovania rastu a posilňovania dôvery“, KOM(2011) 206 v konečnom znení z 13. apríla 2011.

⁵ http://ec.europa.eu/internal_market/smact/consultations/2011/debate/index_en.htm.

⁶ Na účely tohto oznámenia zodpovedá anglický pojem „*Social Business*“ pojmu *sociálneho podniku*.

⁷ V zmysle pravidiel Zmluvy o fungovaní Európskej únie a judikatúry Súdneho dvora Európskej únie.

⁸ Napríklad s obmedzenou škálou miezd.

- o podniky, ktoré poskytujú sociálne služby, a/alebo tovary a služby určené zraniteľným skupinám (prístup k bývaniu, prístup k zdravotnej starostlivosti, pomoc starším alebo zdravotne postihnutým osobám, začlenenie zraniteľných skupín, opatrovanie detí, prístup k zamestnaniu a ku vzdelávaniu, riadenie závislosti, prístup k základným bankovým službám...), a/alebo
- o podniky, ktorých spôsob výroby tovarov alebo poskytovania služieb sleduje sociálny cieľ (sociálna alebo profesijná integrácia prostredníctvom prístupu k práci osôb znevýhodnených hlavne z dôvodu ich nízkej kvalifikácie alebo sociálnych či profesijných problémov spôsobujúcich vylúčenie a marginalizáciu), ale ktorých činnosť sa môže týkať iných ako sociálnych tovarov a služieb.

Sociálne hospodárstvo zamestnáva v EÚ viac ako 11 miliónov osôb, predstavuje teda 6 % celkovej zamestnanosti.⁹ Sústreďuje subjekty s osobitným právnym štatútom (družstvá, nadácie, združenia, vzájomné spoločnosti), z ktorých mnohé spĺňajú nižšie uvedené aspekty, a teda by sa mohli pokladať za sociálne podniky, ako aj sociálne podniky vo forme súkromnej spoločnosti alebo tradičnej akciovej spoločnosti. Špecifické právne štatúty sociálneho hospodárstva sú zvlášť prispôbené sociálnym podnikom, pretože ich spôsob riadenia podporuje participáciu a otvorenosť.

V štúdií z roku 2009¹⁰ sa odhaduje podiel aktívneho obyvateľstva zapojeného do sociálneho podnikania¹¹ na 4,1 % v Belgicku, 7,5 % vo Fínsku, 3,1 % vo Francúzsku, 3,3 % v Taliansku, 5,4 % v Slovinsku a 5,7 % v Spojenom kráľovstve. Približne každý štvrtý podnik založený v Európe je tak údajne sociálnym podnikom. Tento údaj sa zvyšuje na každý tretí podnik v Belgicku, Fínsku a vo Francúzsku¹². Tieto podniky sú často produktívnejšie a konkurencieschopnejšie, než by sme si mysleli. Vyplýva to z veľmi silnej zaangažovanosti ich zamestnancov a z optimálnych pracovných podmienok, ktoré ponúkajú¹³.

Prostredníctvom sociálnej inovácie, ktorou sociálne podniky reagujú na ešte neuspokojené sociálne potreby, sa tak tieto podniky podieľajú na inteligentnom raste; zohľadnením svojho spoločenského dosahu a svojej dlhodobej vízie pracujú na udržateľnom raste; kladením dôrazu na ľudskú stránku a sociálnu súdržnosť sú jadrom inkluzívneho rastu. Inými slovami, ich zmyslom existencie je organizovať sociálne a hospodárske zmeny, ktoré prispievajú k cieľom stratégie Európa 2020. Toto oznámenie

⁹ CIRIEC Sociálna ekonomika v Európskej únii, strana 48.

¹⁰ Terjesen, S., Lepoutre, J., Justo, R. and Bosma, N. 2011. Global Entrepreneurship Monitor Report on Social Entrepreneurship.

¹¹ Tu definované ako „činnosť majúca sociálny, environmentálny cieľ alebo cieľ všeobecného záujmu. Môže to zahŕňať poskytovanie služieb alebo vzdelávania sociálne znevýhodneným alebo zdravotne postihnutým osobám, používanie ziskov na ciele so sociálnym zameraním, organizáciu skupín vzájomnej pomoci na činnosť všeobecného záujmu“ atď., ibid. s. 44

¹² Terjesen, S., Lepoutre, J., Justo, R. and Bosma, N. 2011. Global Entrepreneurship Monitor Report on Social Entrepreneurship. http://www.gemconsortium.org/about.aspx?page=pub_gem_special_topic_reports

¹³ Na ilustráciu uvádzame, že vo Francúzsku je pracovná neschopnosť v týchto podnikoch výrazne nižšia ako vo všetkých podnikoch spolu: 5,5 % oproti 22 %. *Neprítomnosť v práci zo zdravotných dôvodov v sociálnom hospodárstve*, Chorum, apríl 2011, <http://www.cides.chorum.fr>.

zapadá do rámca podpory a zhodnotenia sociálnej inovácie, ktorú inicioval v roku 2009 predseda Barroso¹⁴.

Sociálne podniky vykazujú väčšinou mimoriadne vysoký stupeň sociálnej a environmentálnej zodpovednosti z dôvodu rozličných parametrov, ktorými sa vyznačujú. Iniciatíva za sociálne podnikanie dopĺňa oznámenie Komisie o sociálnej zodpovednosti podnikov (SZP) prijaté dnes¹⁵, ktoré im takisto umožní lepšie zužitkovať svoju spoločenskú pridanú hodnotu.

Niekoľko príkladov európskych sociálnych podnikov:

Jedno zdravotné stredisko v Taliansku poskytuje špecializovanú pomoc na vysokej úrovni, vrátane sprostredkovateľskej kultúrnej činnosti, najmä v oblastiach, ktoré nie sú dostatočne pokryté službami vo verejnom záujme, pričom kladie osobitný dôraz na osoby nachádzajúce sa v nestálej socioekonomickej situácii (napríklad imigranti).

Jeden podnik s 5 zamestnancami a 5 dobrovoľníkmi v Rumunsku zabezpečuje od roku 1996 poskytovanie kultúrnych služieb v rumunčine nevidiacim úpravou podkladov (najmä kníh, adaptovaných filmov) skupine obyvateľov, ktorá sa odhaduje na 90 000 osôb.

Jeden podnik vo Francúzsku zaviedol v roku 2004 inovačný systém umývania vozidiel bez vody biologicky odbúrateľnými látkami, pričom zamestnáva nekvalifikovaných alebo marginalizovaných pracovníkov, aby ich opätovne integroval na trhu práce.

Jedna nadácia v Maďarsku otvorila reštauráciu, ktorá zamestnáva zdravotne postihnuté osoby (40 zamestnancov), ponúka im vzdelávanie a poskytuje im službu opatrovania detí, aby sa zabezpečil prechod k stabilnému zamestnaniu.

Jeden podnik v Holandsku učí čítanie využívaním inovačných digitálnych nástrojov a metódy založenej na hre. Metóda je osobitne prispôsobená hyperaktívnym alebo autistickým deťom, ale aj analfabetom a imigrantom.

Jedno sociálne združenie v Poľsku založené dvoma združeniami zamestnáva dlhodobo nezamestnané a zdravotne postihnuté osoby a ponúka na trhu rozmanité služby: reštauračné a donáškové služby, drobné stavebné a remeselné práce, ako aj vzdelávanie zamerané na profesijné začlenenie znevýhodnených osôb.

Vo svojom prístupe k tomuto diverzifikovanému sektoru Komisia nemá v úmysle poskytnúť normatívne vymedzenie, ktoré by bolo záväzné pre všetky a vyústilo by do obmedzujúceho regulačného rámca. Navrhuje opis spočívajúci na zásadách spoločných pre väčšinu členských krajín, ktorých rozmanitosť politických, hospodárskych a sociálnych volieb chce rešpektovať rovnako, ako aj inovačnú schopnosť podnikateľov v sociálnej oblasti.

Komisia preto prípadne prijme presnejšie vymedzenie, len ak si regulačné opatrenia alebo iniciatívy vyžadujú, aby sa presne vymedzil ich okruh uplatnenia, a to s úzkym zapojením zástupcov sektora.

¹⁴ *Empowering people, driving change: Social innovation in the European Union*, Úrad poradcov pre európsku politiku (BEPA), Európska komisia, júl 2010, strany 11 a 109.

¹⁵ KOM(2011) 681 v konečnom znení.

Komisia chce podporovať rozvoj sociálnych podnikov a vyvodiť ponaučenia z ich skúseností s cieľom podporovať celé hospodárstvo. Komisia týmto oznámením sleduje dva ciele:

- predložiť krátkodobý akčný plán na podporu rozvoja sociálnych podnikov, kľúčových subjektov sociálneho hospodárstva a sociálnej inovácie,
- predložiť na diskusiu strednodobé/dlhodobé smery úvah.

2. SOCIÁLNE PODNIKY: SUBJEKTY, KTORÉ BY MOHLI MAŤ VÄČŠÍ PROSPECH Z JEDNOTNÉHO TRHU

Potenciál rastu a šírenia modelu sociálnych podnikov na vnútornom trhu sa ešte stále nevyužíva dostatočne. Sociálne podniky však narážajú na prekážky, ktoré boli identifikované vo viacerých správach¹⁶, naposledy v správe BEPA¹⁷ z polovice roka 2010.

Sociálne podniky najčastejšie čelia rovnakým výzvam ako ktorýkoľvek malý alebo stredný podnik (MSP), a tak môžu využiť iniciatívy *Small Business Act* pre Európu¹⁸. Takisto ale čelia vlastným ťažkostiam.

Sociálne podniky však musia mať možnosť využívať všetky výhody vnútorného trhu tak ako ostatné podniky. Týka sa to, samozrejme, najväčších štruktúr, ktorých cieľom môže byť rozvoj na kontinentálnej úrovni alebo len na cezhraničnej úrovni. Aj malých sociálnych podnikov, ktoré v zásade pôsobia len na miestnej úrovni, sa však tak isto týkajú pravidiel jednotného trhu v oblasti právnych predpisov týkajúcich sa bankovníctva, prístupu k štrukturálnym fondom alebo uplatňovania pravidiel verejného obstarávania.

Sociálne podniky majú predovšetkým problémy s nachádzaním **finančných prostriedkov**, ktorých potreby sa líšia od ich úrovne rozvoja (podpora myšlienky, rozvoj pilotného alebo prototypového projektu, rozvoj vo veľkom rozsahu). Ťažkosti týkajúce sa prerozdelenia ziskov alebo zamestnávania zraniteľných pracovníkov často budia u veriteľov alebo potenciálnych investorov dojem, že ide o rizikovejšie a menej rentabilné podniky ako iné. Ešte viac ako iné podniky čelia sociálne podniky nedostatkom finančných trhov (fragmentácia, neexistencia celoeurópskej platformy na pôžičky atď.). Investori tak nemajú jasno o reálnom sociálnom dosahu niektorých solidárnych investičných fondov. Pokiaľ ide o prístup k verejným finančným prostriedkom, tomu ešte často bránia príliš strnulé alebo príliš byrokratické opatrenia. Tak napríklad sociálne podniky môžu mať ťažkosti s prístupom ku štrukturálnym fondom, ak riadiace orgány financujú len projekty vzťahujúce sa na krátke obdobia. Veľké množstvo programov tak na vnútroštátnej, ako aj na európskej úrovni spôsobuje, že sú ťažko dostupné malým štruktúram.

¹⁶ *Study on Practices and Policies in the Social Enterprise Sector in Europe*, Austrian Institute for SME Research and TSE Entre, Turku School of Economics, Finland Vienna, jún 2007, správa vypracovaná pre Európsku komisiu.

¹⁷ *Empowering people, driving change: Social innovation in the European Union*, Úrad poradcov pre európsku politiku (BEPA), Európska komisia, júl 2010

¹⁸ Preskúmanie iniciatívy „Small Business Act“ pre Európu, KOM(2011) 78 v konečnom znení.

Slabé uznanie sociálneho podnikania tento jav ešte zosilňuje. Neexistencia vzájomného prepojenia medzi subjektmi rozličných regiónov alebo rozličných krajín bráni šíreniu osvedčených postupov, vytváraniu partnerskej spolupráce a objavovaniu nových odbytísk. V európskych vzdelávacích systémoch je sociálne podnikanie ešte stále nedocenené, pričom jeho začlenenie do základného a nepretržitého vzdelávania je predpokladom na posilňovanie jeho vierohodnosti. Čoraz viac mladých diplomovaných absolventov sa púšťa do sociálneho podnikania, ale táto málo známa skúsenosť sa v tradičných podnikoch dostatočne nedoceňuje. Tento jav je umocnený rozmanitosťou vymedzení v Európe, ktorou možno vysvetliť heterogénnosť dostupných údajov. Koncepcia nie je vždy vymedzená, a ak aj je, v rôznych krajinách popisuje rôznu realitu. Často zastarané, čiastkové a nezosúladené údaje sťažujú prispôsobenie a koordináciu verejných politík.

Z tohto dôvodu nie je prekvapujúce, že **regulačné prostredie** na európskej a vnútroštátnej úrovni nie vždy dostatočne zohľadňuje osobitosti sociálnych podnikov, či už ide o pravidlá verejného obstarávania, alebo o pravidlá štátnej pomoci či existujúce štatúty. To komplikuje mobilizáciu investorov, prístup k dotáciám alebo verejným zákazkám a často ich núti používať zložité právne schémy. Tak sa stáva, že sociálne podniky, ktoré nemajú formu združenia, nemôžu získať výhody, ktoré združeniam ponúkajú subjekty zriadené podľa verejného práva

3. AKČNÝ PLÁN NA PODPORU SOCIÁLNEHO PODNIKANIA V EURÓPE

Európska únia a medzinárodné organizácie už rozvíjajú na zvládnutie týchto výziev prierezové politiky v rámci sociálneho hospodárstva, ako aj ciele programy, ktoré umožňujú podporovať sociálne podniky a sociálnu inováciu. Pracovný dokument útvarov Komisie uverejnený súbežne s týmto oznámením predkladá súhrnným spôsobom všetky existujúce opatrenia, ako aj niektoré zahraničné skúsenosti, ktoré by mohli inšpirovať Európsku úniu.

Okrem toho, s cieľom umožniť sociálnym podnikom rozvíjať celý ich potenciál Komisia navrhuje akčný plán, ktorý zapadá do rámca všeobecnej podpory sociálnej inovácie a uľahčí zavádzanie prispôbeného ekonomického systému v úzkej partnerskej spolupráci so subjektmi sektora a členskými štátmi.

Komisia tak navrhuje jedenásť kľúčových opatrení, ktoré spustí do konca roka 2012.

3.1. Zlepšiť prístup k financovaniu

3.1.1. Uľahčiť prístup k súkromnému financovaniu

Komisia si myslí, že systém financovania sociálnych podnikov je v porovnaní so systémom, ktorý využívajú ostatné podniky, slabo rozvinutý.

Čoraz viac investorov však chce spájať sociálne alebo environmentálne výsledky so svojou oprávnenou snahou dosiahnuť finančný výnos z investícií pri podpore realizácie cieľov dlhodobého všeobecného záujmu.

Okrem sociálne zodpovedného investovania, ktorého sa týka návrh v Oznámení o sociálnej zodpovednosti podnikov¹⁹, by európsky nástroj na podporu financovania sociálnych podnikov bol stimulom pre súkromné a verejné subjekty, aby viac investovali do týchto podnikov prostredníctvom získania podielu z kapitálu alebo prostredníctvom pôžičiek.

Upravený regulačný rámec umožňujúci vytvárať takéto investičné nástroje na európskej úrovni by bol možno žiaduci.

Na druhej strane Komisia víta, že Európsky investičný fond²⁰ skúma možnosť zaviesť začiatkom roka 2012 kontaktné miesto pre „vlastné prostriedky“ (ESIF²¹) určené na investície do fondov, ktorých cieľom je mať sociálny dosah.

Prístup k úveru je pre mnohé sociálne podniky podmienkou na ich založenie a ich rozvoj. Vzhľadom na to, že sú nedostatočne známe alebo sa považujú za rizikovejšie, však majú pri získavaní potrebných prostriedkov ešte väčšie ťažkosti ako MSP.

Komisia takisto konštatuje, že dva regulačné piliere oznámenia z roku 2007 o rozvoji mikroúverov²² (zlepšenie právneho a inštitucionálneho prostredia a vytvorenie klímy priaznivej pre podnikateľského ducha) neboli dostatočne rozpracované na vnútroštátnej úrovni.

Action clé n°1.

- Ako sa uvádza v Akte o jednotnom trhu, **navrhnúť do konca roka 2011 európsky regulačný rámec solidárnych investičných fondov na uľahčenie prístupu sociálnych podnikov na finančné trhy** vzhľadom na uskutočnenú verejnú konzultáciu a na posudzovanie vplyvov. Cieľom bude podporovať tvorbu vyhradených fondov s tým, že sa im umožní aktívne pôsobiť na celom jednotnom trhu.

Action clé n°2.

- Okrem ďalšieho uľahčovania prístupu k mikroúverom prostredníctvom **európskeho nástroja na mikrofinancovanie Progress** a okrem rozvíjania tohto nástroja posilňovaním inštitucionálnych kapacít v rámci programu Európskej únie pre sociálnu zmenu a inováciu na obdobie 2014 – 2020²³ **lepšie analyzovať, napomáhať a podporovať rozvoj právneho a inštitucionálneho prostredia pre mikroúvery.**

3.1.2. Mobilizácia európskych fondov

Skúsenosť s fungovaním štrukturálnych fondov si zasluguje, aby sa zhrnula, zhodnotila a prediskutovala s vnútroštátnymi riadiacimi orgánmi, aby sa členské štáty nabádali rozvíjať širšiu a účinnejšiu podporu sociálnym podnikom v rámci budúceho

¹⁹ KOM(2011) 681 v konečnom znení.

²⁰ Skupina Európska investičná banka.

²¹ European Social Impact Facility (ESIF), ktorá by investovala do 10 až 15 prostriedkov v členských štátoch.

²² Európska iniciatíva za rozvoj mikroúverov na podporu rastu a zamestnanosti, KOM(2007) 708.

²³ KOM(2011) 609 v konečnom znení zo 6.10.2011.

programového obdobia. Na doplnenie Komisia rozpracuje špecifické opatrenie na financovanie sociálnych podnikov.

Action clé n°3.

- V rámci programu Európskej únie pre sociálnu zmenu a inováciu Komisia navrhla **zaviesť európsky finančný nástroj vo výške 90 miliónov EUR zameraný na uľahčenie sociálnym podnikom prístupu k financovaniu** na začatie ich činnosti, na ich rozvoj a rozmach vďaka investíciám v solidárnom investičnom fonde, ktoré poskytnú nástroje vlastného kapitálu a financovania zadlžením.

Action clé n°4.

- Komisia navrhla **od roku 2014 explicitne zaradiť investičnú prioritu „sociálne podniky“ do nariadení EFRR a ESF²⁴**, aby sa poskytol právny základ a aby sa umožnilo členským štátom a regiónom zaradiť ciele akcie do ich programov ESF a EFRR 2014 – 2020

•

3.2. Zviditeľniť sociálne podnikanie

3.2.1. Rozvíjať nástroje na lepšie poznanie sektora a zviditeľniť sociálne podnikanie

Jednou z hlavných potrieb, ktoré prejavili všetky subjekty, je zabezpečiť jednoduchý a rýchly prístup k dostupným informáciám o sociálnych podnikoch, ktorý umožní výmenu skúseností s cieľom šíriť osvedčené postupy. Týka sa to osobitne potreby mať prostriedky umožňujúce hodnotiť a využiť dosah a sociálnu výkonnosť týchto činností (napríklad inšpirovaním sa skúsenosťami niektorých členských štátov, ktoré vyvinuli satelitné účty umožňujúce zbierať štatistické údaje o sociálnych podnikoch, najmä o družstvách a vzájomných spoločnostiach). Potenciálnymi nástrojmi na zvládnutie týchto výzev je udeľovanie značky alebo certifikácia. Takisto je dôležité propagovať sociálne podnikanie najmä medzi mladými ľuďmi.

Action clé n°5.

- **Identifikovať osvedčené postupy a reprodukovateľné vzory** úplným zmapovaním so zainteresovanými stranami sociálnych podnikov v Európe s určením ich vlastností, ich hospodárskych modelov, ich hospodárskeho dosahu, ich potenciálu cezhraničného rastu, obsahu a kritérií právneho štatútu a daňových systémov, ako aj ustanovení existujúceho systému udeľovania značiek.

Action clé n°6.

- **Vytvoriť verejnú databázu značiek a certifikácií** vzťahujúcich sa na sociálne podniky v Európe na zlepšenie ich zviditeľnenia a porovnania.

²⁴ http://ec.europa.eu/regional_policy/what/future/proposals_2014_2020_fr.cfm

Action clé n°7.

- **Podporovať vzájomné učenie sa a posilňovanie právomocí vnútroštátnych a regionálnych správnych orgánov** na zavedenie celkových stratégií podpory, propagácie a financovania sociálnych podnikov, najmä v rámci štrukturálnych fondov, vďaka analýze, zdieľaniu osvedčených postupov, zvyšovaniu vnímavosti, činnostiam vytvárania siete a šírenia.

3.2.2. *Posilniť manažérske schopnosti, profesionalizáciu a vytvorenie siete podnikateľov v sociálnej oblasti*

Mladí alebo už riadne etablovaní podnikatelia v sociálnej oblasti potrebujú získať právomoci potrebné na dobré riadenie a rast svojho podniku. Komisia chce na tento účel podporovať vzájomné obohacovanie sa o skúsenosti s inými inovačnými podnikateľmi a s vedeckou a akademickou obcou. To sa môže uskutočniť najmä v rámci podnikateľských inkubátorov (inkubátorov pre začínajúce sociálne podniky). Niektoré skúsenosti v tejto oblasti si zasluhujú, aby sa podporili a ďalej rozšírili. Podnikatelia v sociálnej oblasti by mali takisto mať možnosť získať rady a podporu iných riaditeľov podnikov alebo bánk.

Action clé n°8.

- **Vytvoriť elektronickú informačnú a diskusnú platformu, jednotnú a mnohojazyčnú**, prípadne napojenú na platformu „Social Innovation Europe“²⁵ a na sieť „Enterprise Europe Network“ pre podnikateľov v sociálnej oblasti, inkubátory a klustre, sociálnych investorov a tých, čo s nimi spolupracujú.
- **Väčšmi zviditeľniť a sprístupniť programy Spoločenstva, ktoré môžu podporiť podnikateľov v sociálnej oblasti**, ako sú ERASMUS, ERASMUS pre mladých podnikateľov, TEMPO, Mládež v akcii 2007 – 2013 (najmä činnosti Iniciatívy mladých), a prostredníctvom HORIZON 2020.

3.3. Zlepšiť právne prostredie

3.3.1. *Vypracovať prispôsobené európske právne formy, ktoré by sa mohli využívať v európskom sociálnom podnikaní*

V štúdiu o zavedení štatútu európskeho družstva²⁶ sa zdôraznila zložitnosť právnej normy a odporučili sa viaceré možnosti, ako zjednodušiť a zatriktívniť tento systém a ako uspokojiť potreby podnikateľov v sociálnej oblasti. Nadácie sa často nazdávajú, že je pre ne ťažké pôsobiť v rámci vnútorného trhu, keďže regulačná rozmanitosť má za následok často zložité požiadavky a postupy (najmä daňové). Napokon sektor vzájomných spoločností pravidelne vyjadruje želanie môcť sa oprieť o európsky štatút, niektorí však, naopak, zastávajú názor, že takáto potreba neexistuje.

²⁵ <http://www.socialinnovationeurope.eu/>

²⁶ Study on the implementation of the Regulation 1435/2003 on the Statute for European Cooperative Society (SCE), 5. október 2010, http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/files/sce_final_study_part_i.pdf

Action clé n°9.

- V závislosti od výsledkov konzultácie so zainteresovanými stranami **predložiť návrh na zjednodušenie nariadenia o štatúte európskeho sociálneho družstva**, aby sa posilnila jeho nezávislosť vo vzťahu k vnútroštátnym právnym predpisom, a tak sa uľahčilo jeho využívanie na zakladanie sociálnych družstiev.
- **Navrhnuť nariadenie, ktorým sa ustanovuje štatút európskej nadácie**, s cieľom zlepšiť vykonávanie cezhraničných činností nadácií. Existoval by súběžne s vnútroštátnymi právnymi formami a jeho využitie by bolo dobrovoľné.
- **Začať štúdiu o stave vzájomných spoločností vo všetkých členských štátoch**, aby sa preskúmali hlavne ich cezhraničné činnosti.

3.3.2. Verejné obstarávanie

Napriek rozličným možnostiam, ktoré v tejto oblasti ponúkajú právne predpisy, si sociálne podniky často myslia, že stále musia čeliť neúmerným ťažkostiam v prístupe k verejným zákazkám. Tento stav údajne vyplýva tak z európskych predpisov v tejto oblasti, ako aj z vnútroštátnych právnych predpisov, veľmi rôznorodých v jednotlivých štátoch, kde prax „prehnanej transpozície“ (*goldplating*) nie vždy umožnila plne využiť smernice o verejnom obstarávaní. Na druhej strane niektoré subjekty zriadené podľa verejného práva nie vždy využívajú existujúci inovačný potenciál v prípade sociálnych služieb. Vo väčšine odpovedí, ktoré Komisia dostala po uverejnení zelenej knihy o budúcnosti verejného obstarávania, odznelo, že zo smerníc by mala viac vyplývať možnosť využiť pri verejnom obstarávaní sociálne alebo environmentálne kritériá.

Action clé n°10.

- **V rámci reformy verejného obstarávania väčšmi zdôrazniť kvalitu pri zadávaní verejných zákaziek, najmä v prípade sociálnych a zdravotníckych služieb, a dbať o to, aby pracovné podmienky osôb zúčastňujúcich sa na výrobe tovarov alebo poskytovaní služieb, ktoré sú predmetom obstarávania, mohli byť zohľadnené pri úplnom dodržaní zásad Zmluvy o nediskriminácii, rovnakom zaobchádzaní a transparentnosti.**

3.3.3. Štátna pomoc

Komisia prijala 23. marca 2011 oznámenie o reforme uplatňovania pravidiel EÚ v oblasti štátnej pomoci na služby všeobecného hospodárskeho záujmu,²⁷ čo môže zaujímať sociálne podniky poskytujúce služby všeobecného hospodárskeho záujmu. Komisia spresnila, že chce prijať diferencovanejšie pravidlá v závislosti od účinkov pomoci vo forme náhrad za službu vo verejnom záujme na vnútornom trhu Spoločenstva. Takisto uznáva, že niektoré druhy sociálnych služieb sa vyznačujú osobitosťami vyplývajúcimi z ich finančnej štruktúry a ich cieľov.

²⁷ KOM(2011) 146 v konečnom znení.

Action clé n°11.

- **Zjednodušiť uplatňovanie pravidiel v oblasti štátnej pomoci sociálnym službám a miestnym službám.** Takéto zjednodušenie by mohlo priniesť prospech sociálnym podnikom, pokiaľ tieto podniky poskytujú sociálne služby alebo služby neovplyvňujúce obchod medzi členskými štátmi.

4. NAD RÁMEC AKČNÉHO PLÁNU: PREDISKUTOVAŤ ĎALŠIE PODNETY

Okrem už oznámených prioritných opatrení Komisia predkladá na diskusiu návrhy, ktorých podrobnosti a podmienky by si zaslúžili hlbšie rozpracovanie, a najmä:

- vytvoriť sieť a umožniť reprodukovať skúsenosti bánk, často štátnych alebo pološtátnych, ktoré sú úplne alebo čiastočne určené na financovanie sociálneho podnikania²⁸, a v tomto rámci dať do ekonomického obehu spiace finančné prostriedky (napríklad z neuzavretých bankových účtov zosnulých osôb),
- rozvíjať prístup sociálnych podnikov k rizikovému kapitálu v rámci jej návrhu o európskom rámci pre fondy rizikového kapitálu,
- podporovať rozvoj sociálneho podnikania medzi seniormi v rámci Európskeho roku aktívneho starnutia 2012 (nová orientácia kariéry alebo rozvoj dobrovoľníctva u dôchodcov),
- spolufinancovať vnútroštátne projekty na zriaďovanie satelitných účtov²⁹, čím sa objavia v systémoch národných účtov sociálne podniky,
- preskúmať možnosť zvýšiť súčasnú hranicu pomoci *de minimis* a zahrnúť nové kategórie pomoci pri revízii všeobecného nariadenia o oslobodení podľa jednotlivých kategórií, platného až do 31. decembra 2013,
- rozvíjať medzi členskými štátmi výmenu osvedčených postupov na úpravu vnútroštátnych daňových systémov v prospech sociálnych podnikov a solidárneho investovania.

Komisia takisto navrhuje pokračovať v úvahách

- o nových stratégiách na zlepšenie prístupu k financovaniu prostredníctvom podpory dialógu medzi sociálnymi podnikmi a finančnými inštitúciami, napríklad v rámci *SME Finance Forum*,
- v nadväznosti na schválenie Inovácie v Únii a na požiadavku Európskej rady zo 4. februára 2011 vypracovať nástroj na zhodnotenie duševného vlastníctva na európskej úrovni sa Komisia zaväzuje preskúmať, do akej miery by mohli sociálne podniky získať prístup k spiacim patentom, aby sa rozvíjali,

²⁸ Možno spomenúť najmä Caisse des dépôts et consignations (Francúzsko), KfW Entwicklungsbank (Nemecko) alebo projekt Big Society Bank (Spojené kráľovstvo) či Triodos Bank (Belgicko, Holandsko).

²⁹ <http://www.socialeconomy.eu.org/spip.php?article705&lang=en>

- o rozvoji a vytvorení siete výmenných platforiem (búrz³⁰) určených sociálnym podnikom,
- o možnosti sociálnych podnikov vytvárajúcich zisk využívať činnosť dobrovoľníkov a prijímať dary bez negatívneho daňového dosahu,
- o potrebe prípadného európskeho štatútu pre iné formy sociálnych podnikov ako neziskové asociácie a/alebo prípadne spoločného európskeho štatútu pre sociálne podniky. Keď sa prijme návrh štatútu európskej nadácie, Komisia zorganizuje na tento účel zasadnutie na vysokej úrovni zúčastnených strán zo všetkých sektorov zapojených do sociálneho podnikania, Európskeho parlamentu a Rady, s cieľom uvažovať o iniciatívach, ktoré sa majú prijať na zlepšenie právneho rámca sociálnych podnikov na európskej úrovni.

5. ZÁVER

Komisia:

- predkladá všetkým zúčastneným stranám analýzy a opatrenia navrhnuté v tomto oznámení, aby sa pokračovalo v už začatom širokom dialógu s európskymi subjektmi sektora, a vyzýva všetky zainteresované osoby, aby sa zúčastnili na konferencii o sociálnom podnikaní a solidárnom hospodárstve, ktorá sa bude konať v Bruseli 18. novembra 2011. Táto konferencia bude príležitosťou pre každého, aby vyjadril svoje stanovisko k tomuto oznámeniu,
- vyzýva členské štáty a miestne a regionálne územné celky, aby podporovali rozvoj sociálnych podnikov v rozsahu svojich právomocí, a najmä prostredníctvom štruktúr hospodárskeho rozvoja a obchodných komôr so zreteľom na ich cezhraničný rozmer partnerskej spolupráce a iniciatív, ktoré podporujú,
- takisto vyzýva k rozpracovaniu spoločnej stratégie na podporu posilnenia kapacít, vytvorenia siete, na mobilizáciu súkromných a verejných finančných prostriedkov a na zapojenie sociálnych podnikov do paktov zamestnanosti a iniciatív týkajúcich sa sociálneho začleňovania.

Pokiaľ ide o Komisiu:

- uskutoční svoje iniciatívy v partnerskej spolupráci s členskými štátmi pri dodržiavaní zásady subsidiarity a pri zohľadnení problémov hospodárskej a sociálnej súdržnosti na miestnej, regionálnej a celoštátnej úrovni,
- zriadi mnohostrannú konzultačnú skupinu o sociálnom podnikaní, ktorá preskúma pokrok opatrení plánovaných v tomto oznámení. Táto skupina by sa mohla inšpirovať skúsenosťou poradnej skupiny SBA³¹ a mohla by byť zložená zo zástupcov členských

³⁰ Po Brazílii (Bovespa – 2004) a Juhoafrickej republike (SASIX – 2006) bola prvá európska sociálna burza založená v Portugalsku v roku 2008 (Bolsa de Valores Sociais) v rámci Euronext Lisbon. V priebehu niekoľkých mesiacov by sa mohol zrodiť projekt London Social Stock Exchange.

³¹ Preskúmanie iniciatívy „Small Business Act“ pre Európu, KOM(2011) 78 v konečnom znení, s. 20.

štátov, miestnych územných celkov, organizácií podnikateľov v sociálnej oblasti, bankového a finančného sektora a akademickej a univerzitnej obce.